

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Andreas Skjelde
I hovedformens rike

MFA
Kunstakademiet 2017

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

I HOVEDFORMENS RIKE

Mennesket beveger seg sakte, den overdimensjonerte hjelmen er ikke laget for atmosfærer med tyngdekraft. Den er altfor tung. Slepene med hodet etter kroppen som en edderkopp på rygg lager han dype spor. Kroppen er slank og tynn, en hvit drakt skiller huden fra snøen. Kroppen er låst. Hjertet slår, men ingen kan redde ham. Å være fanget i seg selv, fanget i menneskets kropp, bevegelse og sinn. Tiden danner falske minner, falske håp. De holder meg våken om natten, forsøker å konstruere en sannhet jeg selv kan leve med. En sannhet jeg kan våkne til. Flukten mot det evige, jeg må ligge stille, gapende og levende.

Han foretrekker å arbeide på nattestid. Det dugger på visiret og perler danner tegninger ingen før har sett. På arbeidsværelset er det ingen vinduer, ingen klokker. Rækker med lysstoffrør simulerer dagslys og holder liv i plantene. Det er ingenting som kan forstyrre prosessen. Rommet befinner seg like under bakkeplan. Nærmeste beboelige planet i vårt eget solsystem er planeten Mars. Nærmeste drikkbare vannkilde er ute på gangen. Avløpsrør, bærende konstruksjoner og betongsøyler er det eneste som vitner om bebyggelsen og menneskene som fremdeles lever der oppe på overflaten.

Han befinner seg stadig i et krysningspunkt mellom ulike vitenskapelig felt og egen diktning. Stadig opptatt av en ny uttrykksform, et slags instrument for å uttrykke sine personlige erfaringer, teorier og konsepter. Et gjennomgående, unikt språk som utforsker teknologiske fremskritt i sammenheng med filmatiske atmosfærer og stemninger. Et sammensurium av popkulturelle fenomener og myter.

Ofte flykter han til et personlig avgrenset område, en frivillig eskapisme. Det er et sted han oppsøker for å bearbeide menneskenes uendelige uttrykk, støy og sammenhenger. En drømmeverden konstruert i utgangspunktet kun for å *prosessere inntrykk*, ikke bedøve dem. Men denne prosessen er ikke ufarlig. Han vet godt at psyken påvirkes, manipuleres og tøyes til det ytterste. Hver gang er det en risikovurdering. Arbeidet er en romantisering av vitenskapen, en naturlig videreføring, et nødvendig springbrett for menneskelig progresjon! Forførelsen, drømmen og ideen er viktigere enn arbeidet til både NASA, ESA og SpaceX. Håpet, historien og fiksjonen om disse høyteknologiske fremskrittene var minst like relevant som de faktiske.

Han valgte ut spesifikke objekter, farger, mønstre og stoffligheter som fortalte om romfart og flukten til fjerne galakser. De bar samtidig på ytterst personlige opplevelser og minner. Intensjonen med det hele var å treffe noe dyptfølt, en introspektiv åre som ledet an, som et skattekart. Noe slikt kunne

bare bli funnet uten å lete etter det. Verdier gjemt i en dynamikk mellom indre, personlige verdener og en vitenskapelig forlengelse ut i kosmos.

De nære og personlige minnene er selve drivstoffet, det som skaper momentet for å bryte ut av banens låste kretsløp. Bildene fra Hubble-teleskopet viser oss det som ligger absolutt fjernest fra menneskeheten. For ham fremsto disse som personlige portretter. Likeledes var dokumentasjonen fra Apollo-ferden som et familiealbum.

Fra taket henger noe som minner om en rakettmotor. Den er dekket med kabler og mekaniske deler han ikke engang kan navnet på. Han har forlenget utviklet sitt eget språk, sine egne navn. Iherdig jobbes det på motoren. Det er halvmørkt, små, skitne barnehender bærer rør og deler til konstruksjonen. Lyden av hamring og sveising brer seg, det hele ser ut som en uendelig oppgave. Han blir umiddelbart fascinert og bestemmer seg for å returnere på et senere tidspunkt. Neste gang finner han et rom fylt av aske.

Det er usikkert hvor mange slike opplevelser menneskekroppen vil tåle. Det går rett i sentralnervesystemet, som å være våken i en drøm, delta i en filmscene du regisserer mens den utspiller seg rundt deg. Én seanse utgjør et menneskeliv, sett fra ulike perspektiver, uten noen bestemt rekkefølge.

Han samler fremdeles suvenirer. Sist var det en apekatt i bronse, lukten av en Dupont-fyllepenn, en mild temperatur og en kaktus. Følelser og tankerekker ligger lagret og kryptert i disse minnene. De ligger i ro, de venter på å bli sluppet ut og aktivert.

Det har etterhvert utviklet seg til en mangfoldig portefølje. En ytterst privat databank over erfaringer, uendelig mye tryggere enn imbesilenes binære systemer. Planen var å konservere det viktigste. I hans øyne var nemlig Voyager-sonden en blunder, en naiv invitasjon til ubudne gjester. Som om vi ikke hadde nok med våre egne skygger.

Motivasjonen kommer av et behov for å eksternalisere en indre verden. Personlige opplevelser og private drømmer blir til romlige installasjoner, reiser til fremmede galakser, møter med kjente og ukjente livsformer og kulturer. Formene gjenspeiler den avanserte kulturen de en gang vokste ut av. Det er også overflatene, teksturene, detaljene. De er forførende. De hvisker til oss, glemte historier og sammenhenger, skjulte agendaer og oppskrifter.

Velkjente symboler og referanser opptrer i dystopiske sammenhenger. Mytologiske verdensbilder blandes med vitenskapelig fakta, det nærmer seg det uendelige, uangripelige og uforståelige. En fiksjonsfordreining av faktabasert informasjon — et subjektivt og fiktivt univers — *det er sivilisasjonens tilstand og fremtid!*

En gang kjøpte han seg nye støvler, slike fra Dr. Martens. Ikke de fra butikken på hjørnet, det er ikke de originale, de riktige. Han gledet seg til å ta dem på seg hver morgen. Han likte å kjenne den myke sålen og det stive, tykke okselæret støtte ankel og fot. Rundt ham faller mennesker på isen. De må hjem og skifte sokker eller sette på brodder. Vi vandrer på en tikkende bombe. Forsøker å manøvrere kulturelle normer og regler. Tilfreds, med en

kaffe i hånden, planter han sine nyinnkjøpte på jordens overflate. Så lukker han sakte øynene og kjenner jorden rotere. Universet ligger fremdeles der ute, helt stille.

Dystopi og dommedag gnisser alltid mot teknologiske rømningsveier. Men ideen om at eskapisme ikke nødvendigvis kun fungerer som en flukt fra det reelle, var det få som delte. Å fortape seg i fiksjonen tar da oss med videre ut på andre siden, til nye forståelser og erkjennelser? De mente han pådrev en farlig praksis: Tvilsom forskning i området mellom oppdikting, mytologi og vitenskapelige nyvinninger. Alt sterkt farget av personlige erfaringer, ideer og øyeblikkets psyke. Det hadde drevet ham under jorden.

Igjen lyser det svakt opp i rommet. Høyt oppe sitter en sort ravn, i bakgrunnen høres en dyp, mannlig stemme. Lyset er et vindu – en portal til en uviss tid, et ukjent territorium eller fjern galakse. Rommet fylles av en dyp bass. Det beskrives tekniske data, ulike tallbegrep og avstander mellom planeter i solsystemet. Jorden har en akselhelling på 23° – vinkelen mellom jordens ekvator og solens bane rundt jorden. Opplysningene beskrev tid og rom kun ved konkrete matematiske dimensjoner.

Det er en personlig sfære der eksistensielle spørsmål både motiverer og forfører. En prosess der ulike materialer og objekter blir til teorier, forklaringer, historier og følelsesuttrykk. Underlige miljøer bygger ut ideer om høyteknologiske gjenstander i fremtidige kolonier. Prosessen er sterkt preget av en varhet for samspillet mellom ulike teksturer, overflater, geometriske harmonier og former. En dirigent som er døv og blind, men sanser alt. Følelsene tar overhånd, forfører og animerer personlige fantasier. Dype daler der man vandrer fritt, uforstyrret. Her kan man kan fortape seg i et mønster i et objekt, en refleksjon i en overflate, klangen i et rom. Dette hele var en strategi for å lede oppmerksomheten mot stjernestøvet som enda ikke var kostet opp.

Lyset tegner et omriss av noe, av et komplekse objekt, nærværet av noe stort og mektig, kaldt og mekanisk. Man går lange skritt tilbake for å sanse formens helhet, man går mot munningen, hører sitt eget ekko, hører lyden av røyk som siver ut og lukten av brensel. Stirrer inn i et sort hull. Det måler to meter i diameter. Hovedformens lengde måler nitten fot. Kroppen har bredde i variabler. Tyngden kan ikke veies.

Han var alltid ajour med teknologiske fremskritt i felt som bioteknologi, robotikk, romfart og astronomi. I løpet av prosjektets gang tok de kjølige dataene på seg mer forførende kvaliteter. Subjektive ideer om spesifikke tema og hendelser spilte inn på hvordan han prosesserte og kontekstualiserte materialet. Det var et eget språk som lånte fra binære plattformer, astronomi, poesi og vitenskapelige lover og teorier. Han ville beskrive rammeverket til en alternativ verden, bare litt ulik vår egen.

Kontinuerlig høres tre noter, luft trekkes gjennom pipene, det spilles uten stans. Den akustiske lyden avgir forskjellige vibrasjoner ettersom den resonnerer i kassen og rommet. Tonene oppleves forskjellig når vi beveger på oss. Det hele minner om et utgravningsfelt. Vi får utdelt en midlertidig ny identitet. I tre døgn blir vi utsatt for psykisk og fysisk stress. Spontane reaksjoner og følelser overtar.

Det var interessen for konsepter som ligger utenfor den menneskelige forståelse: Tidsbegreper, uendelige distanser, dødelighet og spiritualitet. Menneskets sårbarhet i fravær av den teknologiskapte omverden. Dette hadde oppslukt ham. Tidligere ønsket han å utforske slike konsepter ved historiske, filosofiske og teoretiske arenaer. Det essensielle — det han selv kalte *hovedformen* — viste seg tilslutt gjennom det intuitive og underbevisste i selve prosessen.

Nå møter han det som ligger utenfor vår menneskelig kognitive evner med en lekende nysgjerrighet. Det tar lang tid å tenke ut hvordan en reise skal se ut, oppleves og føles. Prosessens inntrykk må synke inn for så sakte manifestere seg i former, overflater, teksturer og historier. Det kan forklares som en fredfull meditasjon, eller en personlig helbredelsesprosess. Han projiserer ut en indre verden, det brettes ut langstrakte dioramiske scener som gir deltageren et rom for personlige refleksjoner og tanker. Gjenkjennelige objekter med mytologiske skikkelser og fabeldyr i mystiske narrativ formidler en overmenneskelig dimensjon, en vekkelse. Som et mantra, en intens bønn, blir opplevelsen etterhvert en del av vår felles bevissthet. Det hele manifesterer seg i tilsynelatende operative konstruksjoner.

Vi vil forføres av våre egne personlige sfærer, vi møter ulike selvportrett, besettelser, rutiner, vaner og usynlige labyrinter. Kablene slynger seg alltid langs hovedformen. Det oppstår nye veier. Kaos satt i system av en merkbar ro, et redigert rotsystem. Det meste her er lappet sammen, gjenbrukt og omformet.

Jeg husker enda de siste ordene før han forsvant: “..En av de beste egenskapene dere har som mennesker er deres evne til å glemme. Alle unngår personlige sannheter, de er ubehagelige og smertefulle. Uten denne evnen kan jeg hverken elske eller finne rasjonelle argumenter for å overleve. Ikke bare

du som individ, men mennesket som art... det er en egenskap jeg lett kan misunne.”

Et stort åpent rom med god takhøyde, en gammel industrihall, svakt opplyst. Det er merket med hvite streker på gulvet, en åttekantet ring med én bokstav i midten, det ligner en landingsplattform. Rundt er det montert hvite lysdioder. Ringen gjør at man får lyst til å bevege seg rundt. På venstre side, litt utenfor plattformen sitter det en naken mann på huk, ett kne i gulvet, buet rygg, hodet nedoverbøyd, lukkede øyne og med den ene hånden fast plantet i gulvet. Huden hans er svett og møkkete, sorte flekker fra olje og sot. Han venter på noe, han sitter hverken hvilende eller poserende, men heller i et mellomparti, frosset i bevegelsen mellom stående og sittende. Et limbo. Det flyktige stedet mellom to tilstander.

Det var aldri noe militært eller umiddelbart voldelig ved ham. På hodet var en trang, hvit tettsittende hette som fortsatte ned under haken. Han hadde sympatiske trekk. Han satt slik under hele prosessen. Han bar noe på ryggen, formet som et halvt egg. På hver side stakk det ut to små avstikkere fra hovedformen. Røyken sev rolig ut og en dyp bass dominerte akustikken. Klangen er uimotståelig og rar.

Snart kommer sommeren, men universet skifter ikke årstid. Ethvert forsøk på forståelse blir til fantasi og hypoteser, som igjen blir til drømmer og abstrakte ideer. Drømmer blir til håp, en idé om noe utenfor det livet vi har her. Men jeg ledes også mot sinne og frustrasjon. Jeg lar meg skremme, kjenner angsten stige, redselen for å miste alt, igjen.

Der ute var det alltid fredfullt og stille, jeg sparket fra med begge føtter, aluminiumsboltene lugget idet jeg gled over landskapet. Jeg sakket farten, klemte meg inntil en konveks form. Jeg pleide å ligge slik på undersiden, helt stille. Jeg observerte de ulike harmoniene, og hva de foretok seg. Med senket puls kunne jeg høre blodet pumpe seg gjennom kroppen, høre hjertet hamre, og tilslutt øyevippene slå mot hverandre når jeg blunket.

Avtrykket er bare litt større enn kroppen. Hver millimeter av meg støpes i vekløst rom. Det kjennes behagelig og lunt. Bare føttene stikker ut i kulden. Jeg hører forvirrede stemmer utenfor, men klarer ikke oppfatte hva de sier. Jeg kjenner varmt vann på tærne og vet det snart er over.

Drakten var blitt varm og klam. Det dampet gammel svette fra det trange, heldekkende undertøyet. Tilslutt satt jeg på gulvet, avkledd, med det varme vannet øsende over meg. Da jeg kom til var stemmene borte, og alt jeg kunne høre var formens klang.

